

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DOK-1-422-14/05/AZ

Warszawa, dnia 18 stycznia 2006 r.

D E C Y Z J A Nr DOK - 6/06

Na podstawie art. 17 w związku z art. 12 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego, wszczętego na wniosek Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. z siedzibą w Warszawie oraz VNG - Verbundnetz Gas Aktiengesellschaft z siedzibą w Lipsku (Niemcy), **wydaje zgodę** na dokonanie koncentracji, polegającej na utworzeniu przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą w Warszawie i VNG - Verbundnetz Gas Aktiengesellschaft z siedzibą w Lipsku (Niemcy), wspólnego przedsiębiorcy pod firmą InterGasTrade GmbH z siedzibą w Poczdamie (Niemcy).

U Z A S A D N I E N I E

W dniu 11 października 2005 r. do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także „Prezes Urzędu” lub „organ antymonopolowy”) wpłynęło od Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej także PGNiG) oraz od VNG - Verbundnetz Gas Aktiengesellschaft z siedzibą w Lipsku (Niemcy) (dalej także VNG), zgłoszenie zamiaru koncentracji, polegającej na utworzeniu przez wnioskodawców, wspólnego przedsiębiorcy – InterGasTrade GmbH z siedzibą w Poczdamie (Niemcy).

W związku z tym, iż spełnione zostały niezbędne przesłanki uzasadniające obowiązek zgłoszenia zamiaru koncentracji, bowiem:

- łączny obrót ww. podmiotów w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekraczał wartość określoną w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (dalej także „ustawa antymonopolowa”), tj. równowartość 50 mln euro,
- utworzenie wspólnego przedsiębiorcy jest jednym ze sposobów koncentracji, określonym w art. 12 ust. 2 pkt 3 ustawy antymonopolowej,
- nie występuje w tej sprawie żadna okoliczność z katalogu przesłanek egzonerycyjnych, wymienionych w art. 13 ustawy antymonopolowej, powodująca odstąpienie od konieczności zgłoszenia koncentracji,

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wszczął postępowanie w przedmiotowej sprawie, o czym zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.), powiadomił strony pismem z dnia 26 października 2005 r.

W trakcie postępowania Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Opis transakcji.

Przedmiotowa transakcja będzie polegała na utworzeniu przez spółki PGNiG oraz VNG nowego przedsiębiorcy pod firmą InterGasTrade GmbH. Spółka ta będzie prowadzić działalność m.in. w sektorze gazowym w Polsce, Niemczech oraz innych krajach Europy.

Zgłaszający obejmą po 50 % udziałów w kapitale zakładowym InterGasTrade GmbH, dających im równe prawa głosu we władzach spółki.

Przyczyny transakcji.

Celem planowanej transakcji jest rozwój wspólnych projektów PGNiG i VNG w zakresie handlu gazem na rynku europejskim, w tym między innymi sprzedaż gazu ziemnego zakupionego lub dostarczonego przez udziałowców. Współpraca w ramach wspólnego podmiotu oznacza dla zgłaszających możliwość wymiany dotychczasowych doświadczeń uzyskanych w trakcie działalności w przedmiotowej branży. Zgłaszający mają przede wszystkim na uwadze wykorzystanie możliwości, jakie stwarza obowiązująca w Unii Europejskiej Nowa Dyrektywa Gazowa 55/EU/2003 w sprawie wspólnych zasad wewnętrznego rynku gazu ziemnego.

Celem gospodarczym transakcji jest osiągnięcie biznesowego i ekonomicznego sukcesu InterGasTrade GmbH, w szczególności poprzez rozbudowę i zabezpieczenie pozycji rynkowej tego przedsiębiorcy.

Uczestnicy koncentracji.

I. PGNiG jest spółką akcyjną prawa polskiego. PGNiG prowadzi działalność w dwóch następujących obszarach:

- górnictwo naftowe oraz
- gazownictwo.

PGNiG zajmuje się w szczególności poszukiwaniem i eksploatacją złóż gazu ziemnego i ropy naftowej, a także produkcją helu, azotu, siarki, gazu płynnego i innych produktów gazo- i ropopochodnych. Spółka prowadzi także działalność w zakresie magazynowania oraz dystrybucji gazu ziemnego.

Jak wyżej wskazano, grupa kapitałowa PGNiG prowadzi działalność w dwóch obszarach: górnictwo naftowe i gazownictwo.

W ramach górnictwa naftowego funkcjonują Oddziały w Sanoku i w Zielonej Górze, Oddział w Odolanowie oraz Oddział Operatorski w Pakistanie. Wierceniami, geofizyką, a także budową gazociągów i towarzyszącej im infrastruktury oraz czynnościami remontowymi zajmują się spółki działające na rzecz PGNiG. Zgodnie z obowiązującymi przepisami poszukiwanie, rozpoznanie i eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz bezzbiornikowe magazynowanie gazu ziemnego i składowanie odpadów w górotworach odbywają się na podstawie koncesji udzielanych przez Ministra Środowiska. PGNiG jest posiadaczem ponad 80 koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie obejmujących obszar o powierzchni ok. 52 tys. km², 210 koncesji na eksploatację złóż ropy naftowej i gazu ziemnego o łącznej powierzchni ok. 1,5 tys. km², 8 koncesji na podziemne magazynowanie gazu.

Grupa PGNiG, w zakresie działalności poszukiwawczej i wydobywczej, prowadzi działalność przede wszystkim na obszarach lądowych w Polsce, a także w ograniczonym zakresie za granicą.

W kwietniu 2004 r. PGNiG zawiązał spółkę PGNiG – Przesył Sp. z o.o. W dniu 28 kwietnia 2005 r. PGNiG przekazał, w formie darowizny Skarbowi Państwa 100 % udziałów w ww. spółce - obecnie Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz - System Sp. z o.o., która pełni funkcję operatora systemu przesyłowego. W związku z powyższym grupa kapitałowa PGNiG przestała prowadzić działalność w zakresie przesyłu gazu (w chwili obecnej infrastruktura przesyłowa należy do PGNiG, jednak grupa ta oddała ją w leasing operatorowi systemu przesyłowego i nie ma wpływu na działalność związaną z przesyłem gazu. Docelowo infrastruktura przesyłowa ma zostać przekazana na własność spółce zarządzającej systemem przesyłowym).

PGNiG pozyskuje gaz ziemny ze źródeł krajowych oraz z importu. W 2004 r. 32 % gazu ziemnego pozyskanego przez PGNiG pochodziło z wydobycia krajowego natomiast pozostały gaz ziemny pochodził z importu. Należy wskazać, iż PGNiG jest największym importerem gazu w Polsce (realizowany przez tę spółkę import wynosi blisko 100 % całkowitego importu do Polski). Spółkę tę łączy długoterminowy kontrakt na dostawy gazu z Rosji oraz kontrakty średnioterminowe na dostawy z krajów Azji Środkowej (Kazachstanu, Uzbekistanu i Turkmenistanu), Norwegii oraz Niemiec.

Gaz ziemny pochodzący z importu i z wydobycia krajowego transportowany jest siecią gazociągów przesyłowych. Poprzez gazociągi wysokiego ciśnienia (przesyłowe) zasilani są bezpośrednio odbiorcy przemysłowi, niektórzy duzi odbiorcy z sektora handlu i usług oraz 6 spółek gazownictwa, które zostały wydzielone ze struktur PGNiG i zajmują się dystrybucją oraz detalicznym obrotem gazem.

II. VNG jest spółką akcyjną utworzoną zgodnie z prawem niemieckim. Podstawowym przedmiotem działalności VNG jest przesył, obrót i dystrybucja gazu na terenie Niemiec.

W Polsce VNG jest aktywna poprzez 7 spółek zależnych, działających na następujących rynkach:

- dystrybucja gazu ziemnego;

- produkcja i dystrybucja ciepła;
- dystrybucja urządzeń gazowniczych;
- serwis związany z ww. działalnością;
- handel i dystrybucja płynnego gazu ziemnego;
- wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii;
- budowa gazociągów, lokalnych sieci gazowych i stacji poboru gazu oraz budowa domowych instalacji gazowych;
- usługi transportowe w zakresie płynnego gazu ziemnego.

III. InterGasTrade GmbH – nowoutworzony przedsiębiorca, w którym PGNiG i VNG będą mieć po 50 % udziałów. Z umowy spółki wynika, iż przedmiotem działalności nowoutworzonego przedsiębiorcy ma być:

- handel gazem ziemnym na terenie Europy, a w szczególności zakup, sprzedaż, przesył oraz magazynowanie gazu ziemnego;
- handel gazem płynnym, energią elektryczną i innymi nośnikami energii.

Z wyjaśnień wnioskodawców wynika jednakże, iż nowoutworzona spółka będzie skupiała się na handlu gazem w ilościach hurtowych dla odbiorców biznesowych w Polsce i zagranicą. Przedmiotem działalności spółki nie będzie dystrybucja gazu ziemnego, spółka nie zamierza także budować własnej sieci dystrybucyjnej. InterGasTrade GmbH nie będzie również świadczyć usług magazynowych, a określoną w umowie spółki działalność, wspólnicy rozumieją jako aranżowanie usług tego rodzaju.

Spółka będzie prowadzić działalność w Polsce, Niemczech oraz innych krajach Europy. Obszar działania nowoutworzonego podmiotu wynika przede wszystkim z możliwości technicznych przesyłu gazu, jak i możliwości popytowych poszczególnych regionów Europy.

Rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ.

W myśl art. 4 pkt 8 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. A zatem rynek ten wyznaczają zasadniczo dwa elementy: towar (rynek produktowy) i terytorium (rynek geograficzny).

Stosownie do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2002 r. *w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców* (Dz. U. Nr 37, poz. 334):

- A) rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie **horyzontalnym** (poziomym), jest każdy rynek produktowy, na którym zaangażowani są co najmniej dwaj przedsiębiorcy uczestniczący w

koncentracji (rynki wspólne) i gdzie koncentracja prowadzi do uzyskania łącznego udziału w rynku geograficznym w wysokości większej niż 20 %,

- B)** rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie **wertykalnym** (pionowym), jest każdy rynek, jeżeli równocześnie działa na nim co najmniej jeden przedsiębiorca uczestniczący w koncentracji, jest on równocześnie rynkiem zakupu lub sprzedaży, na którym działa którykolwiek z pozostałych przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji i indywidualny lub łączny udział w rynku przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji na tych rynkach przekracza 30 %, bez względu na to, czy aktualnie istnieje powiązanie typu dostawca-odbiorca między tymi przedsiębiorcami,
- C)** rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie **konglomeratowym**, jest każdy rynek, na którym pomiędzy uczestnikami koncentracji nie istnieją żadne powiązania (układy) horyzontalne i wertykalne, ale przynajmniej jeden przedsiębiorca uczestniczący w koncentracji posiada więcej niż 40 % udziału w jakimkolwiek rynku właściwym.

Mając na względzie definicję rynku właściwego oraz ww. kryteria wyznaczania rynków właściwych, na które koncentracja wywiera wpływ, organ antymonopolowy uznał, iż:

A) W przedmiotowej sprawie koncentracja wywiera wpływ w *układzie horyzontalnym* na rynek właściwy obrotu gazem ziemnym.

Uzasadniając powyższe należy wskazać, iż zarówno grupa PGNiG jak i VNG prowadzą działalność na terytorium Polski w zakresie obrotu gazem. Taką działalność zamierza również rozpocząć nowoutworzony podmiot. Z uwagi na istniejące ograniczenia prawne (np. koncesje) oraz ograniczenia natury technicznej należy uznać, iż rynek ten w aspekcie geograficznym ma wymiar krajowy.

W ramach rynku obrotu gazem ziemnym można wyróżnić dwa segmenty:

- tzw. obrót hurtowy, którym zajmuje się PGNiG poprzez import i wydobycie gazu. Jak wyżej wskazano, w 2004 r. 32 % gazu ziemnego pozyskanego przez PGNiG pochodziło z wydobycia krajowego natomiast pozostały gaz ziemny pochodził z importu. PGNiG jest największym importerem gazu w Polsce (realizowany przez tę spółkę import wynosi blisko 100 % całkowitego importu do Polski) oraz
- tzw. obrót detaliczny, którym zajmują się przede wszystkim spółki gazownictwa tzw. spółki dystrybucyjne należące w 100 % do PGNiG oraz kilka mniejszych spółek, w tym spółka zależna VNG – G.EN. Gaz Energia S.A. Udział spółek z grupy PGNiG na rynku detalicznego obrotu gazem ziemnym na obszarze polski wynosi 98 %, a udział spółki VNG wynosi [punkt 1 załącznika do decyzji – tajemnica przedsiębiorstwa].

Zgłaszający wskazali, iż nowoutworzony podmiot będzie prowadzić działalność w zakresie obrotu gazem. A zatem będzie prowadził działalność na rynku, na którym

są obecni jego założyciele. W początkowej fazie działalności będzie to przede wszystkim aranżowanie dostaw *spotowych*. Nowoutworzony podmiot ma zamiar nabywać gaz zarówno od PGNiG oraz VNG, a także poprzez aktywne uczestnictwo spółki w transakcjach na rynku europejskim.

W ocenie organu antymonopolowego rozpoczęcie działalności przez nowy podmiot nie przyczyni się do istotnego ograniczenia konkurencji na rynku obrotu gazem w Polsce. Jak wskazano powyżej, rynek obrotu gazem na terytorium Polski jest zdominowany przez grupę PGNiG, a udział innych uczestników rynku jest marginalny. Wejście na rynek nowego podmiotu, kontrolowanego wspólnie przez VNG oraz PGNiG, nie zmieni w istotny sposób warunków konkurencji jakie panują na tym rynku.

B) Przedmiotowa koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym na następujące rynki właściwe:

- rynek obrotu gazem ziemnym;
- rynek dystrybucji gazu ziemnego.

Rynek obrotu gazem ziemnym, w aspekcie geograficznym, obejmuje obszar całego kraju – co zostało wyjaśnione w pkt A. Z kolei w przypadku dystrybucji gazu ziemnego mamy do czynienia z szeregiem rynków lokalnych. Rynek dystrybucji paliwa gazowego posiada bowiem swoistą specyfikę, gdyż świadczenie tych usług wymaga wcześniejszego wybudowania infrastruktury (gazociągów). Rynek ten pod względem geograficznym będzie zawsze ograniczony do sieci danego przedsiębiorcy, gdyż jest nieopłacalne budowanie kilku gazociągów, mających dostarczyć gaz do tych samych odbiorców. W związku z powyższym, w zakresie rynków objętych własną siecią dystrybucyjną każdy przedsiębiorca jest monopolistą naturalnym.

Nowoutworzona spółka będzie prowadzić działalność w zakresie obrotu gazem ziemnym. Na rynku tym prowadzą również działalność VNG, poprzez swoją spółkę zależną oraz grupa kapitałowa PGNiG. Jak wskazano powyżej, w ramach rynku obrotu gazem ziemnym można wyróżnić segment tzw. obrotu hurtowego, którym zajmuje się PGNiG poprzez import i wydobycie gazu oraz segment tzw. obrotu detalicznego, którym zajmują się przede wszystkim spółki gazownictwa należące w 100 % do PGNiG oraz kilka mniejszych spółek, w tym spółka zależna VNG – G.EN. Gaz Energia S.A. Od pewnego czasu w Polsce działają niezależni od PGNiG dostawcy gazu ziemnego. Są to prywatni przedsiębiorcy, na ogół z udziałem kapitału zagranicznego, przede wszystkim niemieckiego. Ich działalność jest ograniczona do pewnych obszarów kraju (przede wszystkim dotyczy to zachodniej części Polski) oraz koncentruje się na dystrybucji gazu wśród niewielkich odbiorców przemysłowych oraz odbiorców indywidualnych. W większości przypadków gaz ziemny sprzedawany przez te firmy jest wcześniej kupowany od PGNiG. Spółka zależna VNG – G.EN. Gaz Energia S.A. także dokonuje swoich zakupów w przeważającej mierze od grupy PGNiG.

Z powyższego wynika, iż nowoutworzona spółka może zakupywać gaz od grupy PGNiG lub innych dostawców i następnie sprzedawać do tzw. segmentu detalicznego. A zatem pomiędzy uczestnikami koncentracji będą istnieć powiązania typu dostawca – odbiorca.

W odniesieniu do segmentu tzw. obrotu hurtowego należy wskazać, iż spółka PGNiG jest praktycznie jedynym dostawcą gazu ziemnego na rynek Polski. PGNiG pozyskuje gaz ziemny ze źródeł krajowych oraz z importu. Głównym dostawcą gazu importowanego przez PGNiG jest Gazprom/Gazexport, którego udział w imporcie gazu w 2004 r. osiągnął poziom ok. 62 %. Do pozostałych istotnych dostawców należą dostawcy z Niemiec, którymi są VNG oraz E.ON. Ruhrgas A.G. W 2004 r. ich łączny udział w zaopatrzeniu PGNiG wyniósł 4,14 % co ilościowo wynosiło [punkt 2 załącznika do decyzji – tajemnica przedsiębiorstwa].

Udział spółek z grupy PGNiG na rynku detalicznego obrotu gazem ziemnym na obszarze polski wynosi 98 %, a udział spółki VNG wynosi [punkt 3 załącznika do decyzji – tajemnica przedsiębiorstwa].

W odniesieniu do rynku dystrybucji gazu ziemnego należy wskazać, iż pomiędzy spółkami z grupy PGNiG oraz spółką zależną od VNG – G.EN. Gaz Energia S.A. istnieją powiązania wertykalne, bowiem G.EN. Gaz Energia S.A. odbiera paliwo gazowe od grupy PGNiG.

Uzasadniając powyższe należy wskazać, iż:

- zarówno grupa PGNiG, jak i G.EN Gaz Energia S.A., spółka zależna od VNG, dostarczają paliwo gazowe na terytorium Polski, wykorzystując swoje sieci dystrybucyjne;
- rynek dystrybucji gazu w ramach sieci dystrybucyjnej G.EN. Gaz Energia S.A. stanowi następny szczebel obrotu względem usług, jakie świadczy grupa PGNiG w ramach swojej sieci dystrybucyjnej;
- udział grupy PGNiG w rynku dystrybucji gazu w ramach swojej sieci dystrybucyjnej, jak i udział G. EN. Gaz Energia S.A. na rynku dystrybucji gazu w ramach własnej sieci dystrybucyjnej, przekraczają 30 %.

Nowoutworzony podmiot nie będzie prowadził działalności dystrybucyjnej, ani nie zamierza budować własnej sieci dystrybucyjnej, będzie natomiast zajmował się obrotem gazem, w związku z czym może korzystać z usług przesyłu gazu za pomocą sieci dystrybucyjnych, należących do innych podmiotów. Mając na uwadze powyższe należy uznać, iż pomiędzy spółką InterGasTrade GmbH a grupą PGNiG lub VNG, mogą w przyszłości powstać powiązania wertykalne.

Biorąc pod uwagę powyższe należy wskazać, iż przedmiotowa koncentracja nie przyczyni się do istotnego ograniczenia konkurencji zarówno na rynku obrotu gazem jak i rynku dystrybucji gazu w Polsce. Rynek obrotu gazem na terytorium Polski jest zdominowany przez grupę PGNiG, a udział innych uczestników rynku jest marginalny. Zdaniem organu antymonopolowego, jak wskazano powyżej, pojawienie się nowego podmiotu, niekontrolowanego samodzielnie przez PGNiG, nie zmieni w istotny sposób warunków konkurencji jakie panują na ww. rynkach.

C) Przedmiotowa koncentracja nie wywiera wpływu na rynki właściwe w układzie konglomeratowym.

Przepis art. 17 ustawy antymonopolowej stanowi, iż Prezes Urzędu wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku.

Analiza skutków niniejszej koncentracji nie wykazała zagrożeń dla rynku płynących z utworzenia nowego przedsiębiorcy przez PGNiG oraz VNG.

Organ antymonopolowy uznając za zasadne wyrażenie zgody na dokonanie przedmiotowej koncentracji, wziął pod uwagę w szczególności następujące przesłanki:

- podstawowym i bezpośrednim powodem przedmiotowej koncentracji jest połączenie doświadczeń PGNiG i VNG w celu rozpoczęcia wspólnej działalności;
- w przedmiotowej sprawie istnieją rynki właściwe, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym i wertykalnym, jednakże zdaniem Prezesa Urzędu pojawienie się nowego podmiotu, niekontrolowanego samodzielnie przez PGNiG, nie przyczyni się do istotnego ograniczenia konkurencji panującej na rynkach właściwych.

Reasumując, należy stwierdzić, iż planowana koncentracja spełnia przesłanki określone w art. 17 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W jej wyniku konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ Kodeksu postępowania cywilnego, od niniejszej decyzji stronie przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

*Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów*

Robert Kamiński
p.o. Zastępcy Dyrektora
Departamentu Ochrony Konkurencji